

Miljøvurdering & Plan
J.nr. 2024 - 93820
Ref. caedf
Den 3. september 2025

Oversigt over supplerende oplysninger i sagen om etablering af Naturnationalpark Almindingen

Bygherres svar er skrevet i kursiv.

Tekst der er markeret med anførselstegn er de tekstudsnit fra ansøgningsmaterialet, som SGAV's spørgsmål er relateret til.

Supplerende oplysninger modtaget den 16. april 2025

1. Det bemærkes, at der for visse habitatnaturtyper oplyses afstand fra sti/vej til den givne naturtype men ikke for alle tilfælde. Her kan det anbefales med en rød tråd i tilgangen, så der altid oplyses afstand. Mht. effekt af øget besøgstal kan der med fordel laves en mere konkret vurdering for hver naturtype, da det må antages, at der er forskel på, hvorvidt en naturtype bliver påvirket af et øget antal gæster såfremt stien/vejen ligger placeret lige op ad naturtypen, 10 meter derfra eller 100 meter derfra. Ligeledes kan det forventes, at der er forskel på, hvor "tiltrækkende" en naturtype er for gæster.

Svar: Afstande er tilføjet i relevante afsnit med korrekturtegn.

2. Afstand 5 meter fra vandfladen. Her er det muligt at der ikke havner materiale i vandhullet. Men der kan med fordel knyttes en bemærkning på omkring at arbejdet heller ikke kan beskadige søbred og brinker.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

3. "Etablering af udsigtstårnet vil styre de besøgendes færdsel i højere grad end i dag, da de ledes fra stien til udsigtstårnet, hvor der vil være et godt overblik over området."

Dette er sikkert korrekt. Men er der eventuelt undersøgelser fra andre steder, som kan understøtte dette?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Se kilde.

4. "Vandkvaliteten i vandhullerne vil ikke forringes af, at vandets opholdstid øges"

Her er der behov for yderligere redegørelse om, hvorfor det ikke er problematisk for vandkvaliteten at opholdstiden øges.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn, læs også i afsnit 5.5.3.2 om samme naturtype og hydrologi.

5. "Det konkluderes derfor, at der er tale om en fejlagtig afgrænsning af habitatnaturtypen, hvilket er meddelt Miljøstyrelsen Sjælland."

Denne blev nævnt på mødet og der blev aftalt en proces for at følge op.

Svar: Som oplyst på indledende møde om ansøgningen har NST Bornholm i juli/august 2022 kontaktet MST mundtligt om dette. Det blev aftalt på mødet, at SGAV ville undersøge, hvad der videre er sket. NST har gennemgået journalsystem og kan oplyse, at der ikke er modtaget skriftlig tilbagemelding

6. Det fremgår uklart om hvorvidt der er overlap med habitatnaturtypen og genskabelse af naturlig hydrologi når det nævnes, at der ikke er overlap men, den hydrologiske forbedring med H5 sikrer mere jævn og naturlig tilstrømning af vand til Bastemoses sydvestlige del med Hængesæk. Det er derfor uklart om "overlap" og "hydrologisk forbindelse" er tilknyttet. I så fald at de to begreber ikke er forenelige skal det fremgå om projekt tiltaget vil have en påvirkning på lokalområdet, samt om der vil være påvirkning på eventuel hydrologisk forbundede naturtyper/levesteder.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

7. "Mens det vurderes at bison pga. sin vægt ikke vil bevæge sig så langt ud i hængesækkene." Er der studier/undersøgelser, som kan understøtte dette?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. NST kan derudover oplyse, at NST's tilsynsførende, som har kendskab til de bison som græsser i området p.t., har observeret, at europæisk bison kun går ud og drikker, hvor der er fast bund.

8. "På den baggrund vurderes det, at områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og afgræsning, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne i en mere lysåben skov."

Bør der anvendes andet ord end "integritet"

Svar: Der er skrevet uddybende bemærkninger i teksten, hvor det er vurderet relevant. Teksten er derudover ikke rettet. Baggrunden for formuleringen integritet er følgende: Integritet er det udtryk der bruges i N 2000- planerne: Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

9. Det nævnes, at der ikke vil blive ryddet hele 1,1 ha af bøg på mor. Hertil er det uklart hvor meget der så skal ryddes? Det er muligt at omformulere afsnittet for at undgå komplikationer ift. Rydning af naturtype, fx med fokus på bevaringsmålsætningerne for pågældende naturtype. Det skal fremgå hvor meget af naturtypen man rydder eller som går tabt i etableringen af hegnet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

10. Der bør redegøres for niveauet af forstyrrelse ved "almindelig skovdrift" da dette er sammenligningsgrundlaget for at der ikke sker negativ effekt ved etablering af hegn samt ved efterfølgende vedligehold.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

11. I øvrigt i henhold til beskrivelse fra NOVANA: "Naturtypen findes dog fortrinsvis på de sure og tørre jorder." Det kunne derfor med fordel beskrives lidt nærmere, hvorfor hydrologiprojekter og mere vand ikke skader naturtypen. Ligeledes gør sig gældende for Bøg på muld.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

12. "Etablering af stien sker uden unødvendig færdsel".
Her bør det beskrives nærmere, hvad der udgør "unødvendig færdsel"

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Sætningen er slettet, fordi den utilsigtet giver anledning til spørgsmål/forvirring. Til baggrund kan det oplyses, at det praktiske arbejde tilrettelægges således, at hvor det er muligt, sker kørsel på etablerede cykelveje, skovveje og skovspor.

13. "Desuden er naturtypen generelt ikke følsom over for færdsel".
Her er der behov for uddybning om, hvorfor naturtypen ikke er følsom over for færdsel.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

14. "Omkring 140 m af det nuværende åforløb går gennem den kortlagte lokalitet med habitatnatur. Det er i form af hvad der kunne karakteriseres som en vejgrøft, da åen i sin tid er rettet ud og derfor indgår som en del af vejgrøften, der løber i øst-vestgående retning på nordsiden af Fembrovejen. Lokaliteten er kortlagt hen over vejen, hvilket må være en fejl."
Som aftalt på mødet følges der op på eventuelle fejlkortlægninger af habitatnatur i området.

Svar: Teksten er præciseret således det fremgår, at hverken vejen eller vejgrøften rummer habitatnatur med arter eller strukturer, der er karakteristiske for naturtypen. Hvis der er behov for at følge op ift. kortlægning, ligger denne opgave hos SGAV.

15. "Tiltaget vil bevirke, at der bliver flere våde lavninger, og enkelte træer kan svækkes og dø".
Her bør kort redegøres for, hvorfor det ikke er en væsentlig påvirkning af selve naturtypen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

16. "Der plantes langs den ene forekomst (879213) hjemmehørende bærbærende skovbrynsbuske for at styrke overgangszonerne/skovbrynene til gavn for insekter, vildt og fugle".
Her kunne der med fordel være en nærmere beskrivelse af, hvad naturtypen danner til? Og hvorfor tiltager styrker overgangszonerne.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

17. "Etablering af helårsgræsning vurderes at påvirke naturtypen ved at mindske tilgroningen af lysninger/lysbrønde i naturtypen".

Her kunne der godt knyttes en bemærkning på, hvorfor tilgroning af naturtypen kan undgås/mindskes når nu græsningstrykket bliver meget ekstensivt.

Svar: Som det fremgår af projektbeskrivelse er det nye, at området vil blive græsset af bison og kron-dyr. NST vurderer, at disse browsere vil få en effekt på sigt. Beror spørgsmålet evt. på den misforstå-else, at området i dag skulle være lysåbent?

18. Ifølge vurderingen er der flere egnede levesteder i form af ikke-eutrofierede søer med klart og brunligt vand, hvilket indikerer gode forudsætninger for en stabil forekomst i Natura 2000-området. I henhold til forsigtighedsprincippet bør også disse potentielle levesteder inkluderes i vurderingen for at sikre en grundig analyse af projektets påvirkning på arten.

Svar: Kommentaren er meget bred. Der er derfor ikke sket rettelser i det lille afsnit 5.6 som er henvist til i denne linje. Se rettelser og kommentarer med korrekturtegn i de følgende afsnit om arten.

19. I afsnittet (5.6.1.2) er det beskrevet, at individer af bred vandkalv som opholder sig i Bastemose ikke bliver negativt påvirket af hydrologiprojektet. Ifølge figur 5-7 er der også observationer af individer ved Bisonskoven. Vil disse individers levesteder, blive påvirket af hydrologiprojektet?

Svar: Der er ikke planlagt hydrologiprojekter omkring Svinmose i Bisonskoven. Det der spørges til vurderinger af, er ikke en del af det ansøgte projekt.

20. Der bør vurderes, om fældningerne overlapper med områder, hvor larven (kan forpuppe sig, eller om der er risiko for forstyrrelse af individer, der vandrer til land. Det er vigtigt at tage højde for, hvornår fældningerne sker, da de kan finde sted samtidig med, at individer er på land i forpupefasen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

21. "Den vil have et forløb med en ca. 1,5 m bred boardwalk, tæt på potentielle levesteder i form af vandhul og mose, som ikke er kortlagt som levested eller habitatnaturtype, men som § 3 mose. Moseområdet vurderes ikke at være et potentielt levested for arten, da her ikke er åbent vandspejl kombineret med bredzoner med starsumpe, som er artens foretrukne levested. Vandhullet vurderes ikke at være egnet levested for arten, da her ikke er udviklet bredvegetation med starsump"

Afsnittet kan misforstås eftersom der først skrives at der er potentielle levesteder, for derefter at skrives, at der ikke potentielle levesteder. Afsnittet giver uklarhed i forholdt til om området vurderes at være egnet levested eller ikke.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

22. "Status for artens forekomst i området kendes ikke med sikkerhed, men overvågningen tyder på en lidt større udbredelse inden for den vestlige del af Almindingen. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil forekomst i området, dog må arten regnes for meget sårbar i området."

I vurderingen bør der også indgå hvilke egnede levesteder, udover observationer og kortlagte områder, der er for lys skivevandkalv, og hvordan disse påvirkes af projektet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Fejl i henvisning skyldes fejl ved konvertering fra Word til pdf. Se generel bemærkning.

23. "Hegnenes etableringsfase vil der kun arbejdes inden for et arbejdsspor på ca. 4 m, der ikke overlapper vandhuller, men kan overlappe raste- og fourageringsområder."

Der bør redegøres yderligere for hvordan der tages hensyn til rastende individer under anlægsfasen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Generelt kan det oplyses, at store dele af anlægsarbejdet med hegn foregår fra eksisterende spor. Disse spor er ikke oplagte raste- og fourageringsområder. Der er skrevet konkrete bemærkninger i teksten.

24. "Anlægsarbejdet udføres i den tørreste periode på året og vha. maskiner med et lavt marktryk."

Det er uklart hvornår 'den tørreste periode på året' er.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Den tørreste periode på året kan variere fra år til år, men er som regel i august til september.

25. "Da arten er nataktiv, vurderes hverken fourageringen eller vandringer fra overvintringssted til vandhullet og retur at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. anlægsarbejde som foregår i dagtimerne". Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

26. "Da arten er nataktiv, og foretager sine vandringer fra overvintringssted til vandhullet og retur, vurderes dens vandring og aktivitet ifm. Fouragering ikke at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. fældninger og veteranisering."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

27. Kan etableringen af rekreative anlæg, stier mv., medføre en barriere-effekt imellem kortlagte, såvel som potentielle levesteder (yngle- og rasteområder) for vandrende individer?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

28. Der bør redegøres yderligere for om ledelinjer bliver påvirket af projektet, når der fældes træer, op-sættes rekreative anlæg, stier, hegn mm.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

29. Der fremgår, at levested ligger ca. 30 meter fra trafikeret landevej hvilket medtages i vurdering om at etablering af hegn ikke har væsentlig påvirkning. Til dette bør der tilknyttes vurdering om kumulativ effekt af både støj fra vej samt forstyrrelser fra anlægsarbejdet. Samt kan man tilføje om hvor i området rørdrummen yngler, ligesom man har gjort i andre fugle afsnit, fx for trane i området. Yderligere redegørelse for kumulativ påvirkning ønskes ved flere af fugleafsnittene.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

30. Det fremgår, at fordi det er et begrænset areal som påvirkes er påvirkningen uvæsentlig. En lille påvirkning kan være væsentlig, og arealomfanget af påvirkningen kan derfor ikke stå alene i vurderingen. Der bør tilføjes om rørdrummen befinder sig tæt på grøfterne som skal lukkes.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

31. "Den eksisterende sti fra p-pladsen ved Bastemose hen over den ca. 75 m lange eksisterende boardwalk over mosen og til Lindesbjergvej gøres egnet til bevægelseshæmmede ved at udbedre med skærver i en bredde af ca. 1,5 m."

Det er uklart hvorvidt det er hele stien som udvides i en bredde af 1,5 m og derved er det uklart hvor stort et overlap der er med udvidelse af stien og levested for bl.a. rørdrum og udvidelsens påvirkning på arten.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

32. Det skal redegøres for om afstanden til naturområdet har en effekt på om man er tilbøjelig til at forlade stierne og bevæge sig ud i naturområderne. Dette fremgår på nuværende tidspunkt ikke tydeligt, og dette gør sig gældende for flere arter og naturområders eventuelle påvirkning af øget besøgstal. Af Skov-Petersen & Jensen (2011) fremgår det fx at tiden man færdes væk fra de markerede stier varierede med områdets naturværdi og personers kendskab til områderne.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

33. Det at en påvirkning er på et begrænset areal kan ikke stå alene ift. om den pågældende påvirkning er væsentlig eller ej. Man kan nok komme uden om det i flere tilfælde i rapporten ved at flytte sætningen længere ned i de pågældende afsnit og knytte det til karakteren af påvirkningen og ikke alene omfanget af den.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

34. Det vurderes, at der ikke er redepar af rød glente i området. Det bemærkes, at der på DMP er indrapporteret registrering af territoriehævende par omkring Rakkerå og område med Ege-Blandskov id

766430, det er uklart hvorvidt dette er medtaget i vurderingen for påvirkning af arten og bør derfor uddybes. Aktivitet ID for registreringen er 940903.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

35. Rød glente er beskyttet som ynglefugl i området. Alle ynglende røde glenter må derfor være beskyttet inden for området uanset om parret er fastynglende. Der skal især forholdes til det territoriehævende par indrapporteret i 2022. At hegnet medfører lokale forstyrrelser kan således ikke stå alene, hvis forstyrrelsen eks. sker præcis hvor fuglen har redetræ.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

36. For at følge den røde tråd gennem rapporten kunne man tilføje kortbilag for registreringer af perleugle fra arter.dk eftersom den er registreret flere steder i området, bl.a. ved Bastemose, Svinemosen og vest for Hagemyr.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

37. Det er uklart hvorvidt strukturfældninger og veteraniseringer foregår i tætnærhed til en redekasse for perleugle og derved kan medføre en påvirkning på arten. Det fremgår at der er redekasser i udkanten af områder med løvskov hvori der vil ske strukturfældninger, men ikke en tydeligere afstand.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

38. Det er relevant at tydeliggøre, hvorfor tidligere færdsel og aktivitet nødvendigvis betyder, at en eventuel ny påvirkning ikke vil have en effekt. Historisk færdsel og forstyrrelse er ikke altid direkte sammenlignelig med fremtidige driftsforhold. En kort redegørelse for dette kan styrke vurderingen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Afsnit som sammenligner med aktiviteterne i den nuværende drift var ment som en hjælp. De er slettet, da de giver anledning til spørgsmål og usikkerhed hos SGAV. Det var ikke intentionen.

39. "Generelt skønnes det, at arten har flere egnede levesteder i naturnationalparken, da det er en af de mest almindelige padder på Bornholm og den ved NOVANA overvågningen i perioden 2004-2021 er fundet i næsten alle kvadrater på Bornholm."

I vurderingen bør der også indgå hvilke egnede levesteder, udover observationer og kortlagte områder, der er for springfrø, og hvordan disse påvirkes af projektet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

40. "Anlægsarbejdet sker i dagtimerne. Da arten primært er nataktiv, vurderes hverken fourageringen eller vandringer fra overvintringssted til vandhullet og retur at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. Anlægsarbejde."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

41. "Da vandringerne fra overvintringssted til vandhullet og retur typisk foregår på fugtige varme nætter, vurderes arten ikke at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. fældninger og veteraniseringer."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

42. Kan etableringen af rekreative anlæg, stier mv., medføre en barriere-effekt imellem kortlagte, såvel som potentielle levesteder (yngle- og rasteområder) for vandrende individer?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

43. "Ingen af lokaliteterne vurderes på nuværende tidspunkt af ære egnede som raste- eller fourageringsområde."

Vil foreslå man omformulerer eller udelader "nuværende tidspunkt" fra vurderingen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

44. "Anlægsarbejdet sker i dagtimerne. Da arten er nataktiv vurderes hverken fourageringen eller vandringer fra overvintringssted til vandhullet og retur at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. anlægsarbejde."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

45. Arbejder ifm. fældninger og veteraniseringer vil ikke forstyrre eller påvirke Hagemyr eller andre potentielle ynglevandhuller, da der køres i en god afstand fra disse og da vandhullerne heller ikke påvirkes af materiale fra fældningerne.

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

46. Kan etableringen af rekreative anlæg, stier mv., medføre en barriere-effekt imellem kortlagte, såvel som potentielle levesteder (yngle- og rasteområder) for vandrende individer?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

47. "Ingen af lokaliteterne vurderes på nuværende tidspunkt af ære egnede som raste- eller fourageringsområde."

Vil foreslå man omformulerer eller udelader "nuværende tidspunkt" fra vurderingen.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

48. "Anlægsarbejdet sker i dagtimerne. Da arten er nataktiv vurderes hverken fourageringen eller vandringer fra overvintringssted til vandhullet og retur at blive påvirket af kørsel og aktivitet ifm. anlægsarbejde."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

49. "Arbejder ifm. fældninger og veteranisering vil ikke forstyrre eller påvirke Hagemyr eller andre potentielle ynglevandhuller, da der køres i en god afstand fra disse og da vandhullerne heller ikke påvirkes af materiale fra fældningerne."

Der bør også vurderes om rasteområder kan påvirkes af arbejdet.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

50. Kan etableringen af rekreative anlæg, stier mv., medføre en barriere-effekt imellem kortlagte, såvel som potentielle levesteder (yngle- og rasteområder) for vandrende individer?

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

51. "Det høje hegn med arbejdsspor, udslusningshegnet, det totrådede elhegn og bomaen overlapper ikke med arealer, der vurderes at være egnede levesteder for arten. Potentielle levesteder vurderes ikke at påvirkes som følge af den midlertidige anlægsfase eller af hegnets tilstedeværelse og drift."

Svar: Der kan med fordel vises eller forklares hvor potentielle levesteder for markfirben er i området.

52. Det bør beskrives om fældning og veteranisering af træerne vil være en forstyrrende påvirkning af markfirben.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

53. Der kan med fordel beskrives hvor langt der er fra potentielle levesteder for markfirben og de nye tiltag, for at udelukke en hver tvivl om forstyrrelse. Herunder beskrivelse af om etableringen af rekreative anlæg, stier mv., kan medføre en barriere-effekt imellem kortlagte, såvel som potentielle levesteder (yngle- og rasteområder) for vandrende individer.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

54. "Der er kortlagt levested for vandhulsarter ved Bastemose (527006) og grøn mosaikguldsmed og krebseklo er ifølge arter.dk kun fundet i Bastemose inden for naturnationalparken."

Det bemærkes, at fraværet af registreringer på Arter.dk ikke i sig selv er tilstrækkeligt grundlag for at afvise en arts tilstedeværelse. Det bør derfor yderligere redegøres for eventuelle egnede levesteder for arten.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn. Krebseklo er værtsplante for larvens nymfestadie. Der er ikke kendskab til andre steder end Bastemose med krebseklo inden for naturnationalparken (arter.dk og NST's lokalkendskab), hvorfor der ikke vurderes at være andre egnede levesteder for grøn mosaikguldsmed.

55. Der bør også være en vurdering af om boardwalken kan have en væsentlig påvirkning på arten og dens levesteder.

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

56. Det bør nærmere redegøres for, hvordan de planlagte tiltag kan påvirke flagermusenes ledelinjer, både i forhold til fældning af træer og potentielle barriereeffekter

Svar: Teksten er tilrettet i relevante afsnit med korrekturtegn.

Supplerende oplysninger modtaget den 26. juni 2025

Uddybning af spørgsmål og svar fra den 16. april 2025.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 8.

57. Var under indtryk af, at betegnelsen integritet ikke var optimal i denne sammenhæng?

Svar: NST bruger citat fra N2000-planerne, som er formuleret af den daværende Miljøstyrelse. Det benyttes her, da afsnittet bl.a. er en vurdering ift. de bevaringsmålsætninger som er givet af N2000-planen. Det vurderes derfor, at det er korrekt lige på dette sted at henvise til formuleringen om integritet i N2000-planerne.

58. Kan ikke umiddelbart se, at dette er tilrettet. Måske omfattet af vedhæftede notat?

Svar: Rettet i afsnit 5.5.16.1 - hvor det ikke var blevet rettet. Øvrige afsnit blev rettet i version 2.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 22.

59. Tak for jeres svar. SGAV ønsker at præcisere, at vores kommentar ikke blot handler om de 4 allerede kendte lokaliteter, men snarere om at sikre, at vurderingen også inkluderer potentielle levesteder, som ikke nødvendigvis er blevet identificeret tidligere, men som kan være egnede for bred vandkalv – som for eksempel ikke-eutrofierede søer med klart og brunligt vand, som er nævnt i rapporten.

SGAV henviser til forsigtighedsprincippet og anmoder om, at disse potentielle levesteder tages med i vurderingen for at sikre, at artens forekomst og eventuelle påvirkninger fra projektet ikke overses.

Svar: Ifølge basisanalysen, som teksten refererer til, kan der være flere egnede levesteder i hele Natura 2000-området. Det er præciseret i teksten, at der ikke vurderes at være flere potentielle levesteder indenfor NNP - projektområdet. Teksten ift. vurderingerne er præciseret.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 23.

60. Det bemærkes, at sætningen 'men kan overlappe raste- og fourageringsområder' muligvis med fordel kan slettes, da den i kombination med den efterfølgende redegørelse ('Arten raster normalt i rådne stammer...') kan fremstå selvmodsigende. Hvis vurderingen er, at der ikke reelt er rasteområder på de anvendte spor, virker det mere klart at undlade henvisningen til overlap.

Svar:

5.6.3.1 - slettet

5.8.1.1 - slettet

5.8.2.1 - slettet

5.8.3.1 - slettet

Sætningen er slettet i ovenstående afsnit i version 3, som følge af vurderingerne tilføjet i version 2 for arternes rasteområder.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 25.

61. Det anføres, at padder vil kunne fjerne sig selv ved anlægsarbejde. Det skal bemærkes, at såfremt der skulle opstå behov for aktivt at håndtere padder (fx flytte dem fra arbejdsområdet), kræver dette en dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen § 7 (habitatdirektivets bilag IV-arter).

Svar: Bemærkning om rasteområder er uddybet. Der vil ikke være behov for at fjerne/håndtere padder, hvorfor det ikke er nævnt.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 26.

62. Det anføres, at padder vil kunne fjerne sig selv ved anlægsarbejde. Det skal bemærkes, at såfremt der skulle opstå behov for aktivt at håndtere padder (fx flytte dem fra arbejdsområdet), kræver dette en dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen § 7 (habitatdirektivets bilag IV-arter).

Svar: Bemærkning om rasteområder er uddybet. Der vil ikke være behov for at fjerne/håndtere padder, hvorfor det ikke er nævnt.

Uddybning af spørgsmål og svar nr. 39.

63. Det fremgår af afsnittet, at der ikke er planlagt tiltag, som overlapper med vandhuller i naturnationalparken, og det vurderes derfor, at ingen tiltag kan påvirke evt. ukendte ynglesteder for springfrøen. Det er fint tydeliggjort. Dog bemærkes det, at springfrøen, udover yngleområderne i vandhuller, også benytter landhabitat til rast, overvintring og fouragering – fx skov, krat, jorddiger, sten- og kvasbunker

mv., som også beskrives i teksten. Det anbefales derfor, at det tydeliggøres, om sådanne egnede landhabitater for arten kan forekomme i projektområdet, og om disse kan blive påvirket af de planlagte tiltag.

Svar: Det er tydeliggjort i afsnit 5.8.1, at sådanne områder er medtaget i vurderingerne.

Supplerende oplysninger modtaget den 11. juli 2025

64. Af væsentlighedsvurderingen fremgår det, at der etableres fem markerede vandreruter og i projektbeskrivelse og forvaltningsplanen står der seks markerede vandreruter.

Er det korrekt forstået, at der er tale om fem markerede vandreruter (som det fremgår af denne tekst), og så den korte sti fra hovedindgangen til oplevelsesstien?

Svar: Ja det er væsentlighedsvurderingens ordlyd der gælder.

65. Hvilke veje anvendes primært til og fra projektet i forbindelse med anlægsfasen?

Er der trafikale foranstaltninger i forbindelse med anlægsfasen? Det kan f.eks. være hastighedsnedsættelser på visse stækninger, midlertidig lysregulering, vejspærringer mv.

Svar: Der er ikke umiddelbart trafikale foranstaltninger ifm. anlægsprojekterne, da der kun er offentlig kørsel på Chr. Xs vej. Den øvrige infrastruktur består af skovveje og skovspor, hvor det kun er NST og hyrede entreprenører, der må køre

66. Der står at denne (red. Trafiksikkerhedsrevisionen) skulle laves i 2022. Er den færdig? - For så bør den fremgå af afsnittet her.

Svar: Det er en fejl, at der er blevet skrevet et årstal ind. Trafiksikkerhedsrevisionen er under udarbejdelse af en ekstern trafiksikkerhedsrevisor, jf. loven om naturnationalparker. Den sendes til SGAV til brug for bl.a. etableringstilladelsen, når revisionen er modtaget.

67. Hovedparten af anlægsarbejdet forventes at foregå i perioden 2025-2026, hvorefter naturnationalparken kan forventes klar til åbning i slutningen af 2026. De ni hydrologiprojekter gennemføres løbende frem mod 2031. Strukturfældningerne sker over en 25-årig periode. Er det korrekt forstået?

Svar: Se rettelse. Som altid kan en klage over afgørelsen betyde en forskydning af årstal for opstart.

68. Er det korrekt forstået, at tætteste afpropning sker ca. 3 meter fra vandløbet? Har forsøgt at måle det i Sagsgis, men det er lidt svært at se på GIS-filerne.

Svar: Der arbejdes i vandløbets sidegrøfter helt ud til hovedvandløbet. Teksten er præciseret.

69. I ansøgningsmaterialer står der, at arealfredningen er 8 ha, men i fredningskendelsen står der 1,7 ha? Kan I bekræfte, at der er tale om en arealfredning på 1,7 ha?

Svar: Ja 1,7 ha er korrekt, der er tale om en tastefejl.

70. Ifølge GIS-filerne anlægges der også et nyt stiforløb gennem fredningen. Er det korrekt? I så fald - fældes der så træer inden for fredningen i forbindelse med etablering af stiforløbet?

Svar: Det er korrekt, at der anlægges et nyt stiforløb som vist.

Ja der fældes træer inden for fredningen ifm. hegningen og stien, men det strider ikke mod fredningens formål. Jeg har suppleret her og rettet i screeningsnotatet afsnit 7.1.1.

71. Har I haft kontakt med Bornholms Museum eller kommunen for at høre deres vurdering ift. at der muligvis bliver vådere omkring hulvejene?

Svar: NST er i løbende dialog med kommunen om de dele af projektet, der kræver myndighedsbehandling af kommunen, herunder også om fortidsminder i naturnationalparken.

72. Det fremgår af screeningsnotatet, at det ikke foretages anlægstiltag inden for skovbyggelinjen, men ifølge GIS-filerne etableres det lave hegn inden for skovbyggelinjen. Er det korrekt?

Svar: Forløbet er korrekt. Vær opmærksom på, at skovbyggelinjen regulerer bebyggelse, såsom bygninger, skure, campingvogne og master. Hegn og hydrologi kan ikke sidestilles med bebyggelse eller master.

73. Ifølge GIS-filerne krydser det høje hegn, et nyt stiforløb samt biodiversitetsindplantningen diget. Kan I bekræfte at diget ikke påvirkes af anlægsarbejdet?

Svar:

Højt hegn:

Hegnet passerer, hvor der er gennembrud i diget i forvejen dvs. ingen påvirkning ifm. anlæg og drift og intet behov for dispensation iht. dige beskyttelsen.

Biodiversitetsindplantningerne:

Indplantningerne vil ikke påvirke diget, da der ikke plantes på en måde, som kan skade diget.
